

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної
роботи
Олександр ГОЛОВКО
“ 11 вересня 2022 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СУЧАСНІ МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 29 «Міжнародні відносини»
(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»
(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини».

вид дисципліни обов'язкова

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2022 / 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“30” серпня 2022 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: викладач кафедри міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки **Тимур АНДРІЄВСЬКИЙ**

Програму схвалено на засіданні кафедриміжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Протокол від “26” серпня 2022 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

— **Людмила НОВІКОВА**

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

Гарант освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини»

(підпис)

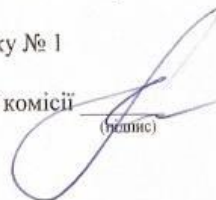
— **Євгенія СОЛОВИХ**

(ім'я та прізвище)

Програму погоджено науково-методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “29” серпня 2022 року № 1

Голова науково-методичної комісії

(підпис)

— **Лариса ГРИГОРОВА - БЕРЕНДА**

(ім'я та прізвище)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Сучасні міжнародні відносини» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки **бакалавра** зі спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії», освітня програма «Міжнародна відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: є ознайомлення здобувачів із сучасними тенденціями світових міжнародних відносин, роллю глобалізації та її впливом на відносини між суб'єктами міжнародного права, сучасними чинниками міжнародної безпеки, з'ясування співвідношення національної, регіональної та міжнародної безпеки.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни:

ознайомлення здобувачів з основними теоретичними питаннями міжнародних відносин і світової політики; сформулювати уявлення про основні закономірності розвитку сучасних міжнародних відносин; навчити аналізувати тенденції розвитку світової політики; розвинути здібності самостійного аналізу подій міжнародного життя і їх прогнозування.

Формування загальних компетентностей:

- **ЗК5.** Здатність працювати в міжнародному контексті.
- **ЗК16.** Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

Формування спеціальних компетентностей:

- **СК9.** Здатність застосовувати знання характеристик розвитку країн та регіонів, особливостей та закономірностей глобальних процесів та місця в них окремих держав для розв'язання складних спеціалізованих задач і проблем.

- **СК14.** Розуміння сутності сучасних стратегій ведення дипломатичних переговорів.

- **СК15.** Здатність визначати особливості, характер та ступінь взаємозв'язків між суб'єктами міжнародних відносин різного рівня та налагоджувати комунікації між ними.

- **СК16.** Здатність здійснювати всебічний аналіз причин і наслідків сучасних міжнародних конфліктів.

- **СК17.** Розуміння основ сучасного міжнародного права, та здатність застосовувати міжнародно-правові норми та принципи.

- **СК18.** Розуміння основ та особливостей забезпечення процесу прийняття зовнішньополітичних рішень.

1.3. Кількість кредитів - 4

1.4. Загальна кількість годин – 120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
3-й	-й

Семестр	
6-й	-й
Лекції	
28 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
24 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
68 год.	год.
у тому числі індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

Знання:

- **PH09.** Знати основи, норми та принципи сучасного міжнародного права.

Уміння/навички:

- **PH15.** Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.
- **PH22.** Аналізувати причини та наслідки сучасних міжнародних конфліктів.
- **PH23.** Аналізувати особливості процесу прийняття зовнішньополітичних рішень.

Комунікація:

- **PH24.** Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин, міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тема 1. Історичні форми системи міжнародних відносин.

Системність довестфальського світоустрою. Вестфальська система міжнародних відносин. Віденська система міжнародних відносин. Версальсько-Вашингтонська система міжнародних відносин. Ялтинсько-Потсдамський світоустрій.

Тема 2. Основні характеристики сучасної системи міжнародних відносин.

Поняття сучасних міжнародних відносин Тенденції розвитку міжнародних відносин у сучасному світі. Постбіполярна система міжнародних відносин. Параметри постбіполярного світового порядку. Структура міжнародної системи в умовах постбіполярності. Напівпериферія, макрокоаліції та гегемонізм в епоху постбіполярності. Україна в постбіполярній системі міжнародних відносин.

Тема 3. Глобалізація як основна тенденція розвитку світового політичного процесу.

міжнародних відносин.	14	4	2			8						
Тема 2. Основні характеристики сучасної системи міжнародних відносин.	14	4	2			8						
Тема 3. Глобалізація як основна тенденція розвитку світового політичного процесу.	16	4	2			10						
Тема 4. Безпека у міжнародних відносинах.	18	4	4			10						
Тема 5. Культурний та інформаційний чинники у міжнародних відносинах.	18	4	4			10						
Тема 6. Україна в сучасних міжнародних процесах.	22	4	6			12						
Тема 7. Сучасний стан міжнародних відносин на фоні загрози нових масштабних конфліктів.	18	4	4			10						
Усього годин	120	28	24			68						

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Історичні форми системи міжнародних відносин.	2
2	Тема 2. Основні характеристики сучасної системи міжнародних відносин.	2
3	Тема 3. Глобалізація як основна тенденція розвитку світового політичного процесу.	2
4	Тема 4. Безпека у міжнародних відносинах.	4
5	Тема 5. Культурний та інформаційний чинники у міжнародних відносинах.	4
6	Тема 6. Україна в сучасних міжнародних процесах.	6
7	Тема 7. Сучасний стан міжнародних відносин на фоні загрози	4

	нових масштабних конфліктів.	
	Разом	24

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	<p>Тема 1. Історичні форми системи міжнародних відносин. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей. <i>Додатково:</i> зробити доповідь на одну із запропонованих тем:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Як вплинув Вестфальський договір 1648 року на систему міжнародних відносин. - Віденська система міжнародних відносин 1815 року та її вплив на політику. - Недоліки Версальсько-Вашингтонської системи відносин або чому світ не вберегли від нової світової війни. - Біполярний світ після Другої світової: загроза комунізму та його тінь сьогодні. 	8
2	<p>Тема 2. Основні характеристики сучасної системи міжнародних відносин. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей. <i>Додатково:</i> аналіз Мюнхенської промови Путіна – російський фашизм, рефлексія на втрату імперії та чи можливо було запобігти російській агресії ще тоді?</p>	8
3	<p>Тема 3. Глобалізація як основна тенденція розвитку світового політичного процесу. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей.</p>	10
4	<p>Тема 4. Безпека у міжнародних відносинах. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей. <i>Додатково:</i> підготуватися до дебатів та написати есе на тему «Визнання Російської Федерації державою-спонсором тероризму в контексті світової боротьби з тероризмом: за чи проти».</p>	10
5	<p>Тема 5. Культурний та інформаційний чинники у міжнародних відносинах. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей.</p>	10
6	<p>Тема 6. Україна в сучасних міжнародних процесах. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей. <i>Додатково:</i> презентації на тему:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мінські угоди; 	12

	<ul style="list-style-type: none"> - Нормандський формат; - Феномен Рамштайну; - Ленд-ліз та допомога Україні. <p>Вивчити моделі різних міжнародних трибуналів, вміти пояснити та аргументувати яка модель трибуналу найбільш ефективна для притягнення РФ до відповідальності.</p>	
7	Тема 7. Сучасний стан міжнародних відносин на фоні загрози нових масштабних конфліктів. <i>Завдання:</i> опрацювання навчальної літератури, аналіз основних нормативних актів, складання розгорнутого плану відповідей на питання теми, підготовка рефератів та доповідей.	10
	Разом	68

6. Індивідуальні завдання

Навчальним планом не передбачено

7. Методи навчання

Результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
РН09. Знати основи, норми та принципи сучасного міжнародного права.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний навчальна дискусія, дослідницький метод, пояснювальний метод	усне опитування на практичних заняттях; оцінювання: виступів на практичних заняттях, презентацій, написання есе, аналіз кейсів, письмова екзаменаційна робота
РН15. Здійснювати прикладний аналіз міжнародних відносин, зовнішньої політики України та інших держав, міжнародних процесів та міжнародної ситуації відповідно до поставлених цілей, готувати інформаційні та аналітичні матеріали.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний навчальна дискусія, дослідницький метод, пояснювальний метод	усне опитування на практичних заняттях; оцінювання: виступів на практичних заняттях, презентацій, написання есе, аналіз кейсів, письмова екзаменаційна робота
РН22. Аналізувати причини та наслідки сучасних міжнародних конфліктів.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний навчальна дискусія, дослідницький метод, пояснювальний метод	усне опитування на практичних заняттях; оцінювання: виступів на практичних заняттях, презентацій, написання есе, аналіз кейсів, письмова екзаменаційна робота
РН23. Аналізувати особливості процесу прийняття зовнішньополітичних рішень.	пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний навчальна дискусія, дослідницький метод, пояснювальний метод	усне опитування на практичних заняттях; оцінювання: виступів на практичних заняттях, презентацій, написання есе, аналіз кейсів, письмова екзаменаційна робота
РН24. Вести фахову дискусію із проблем міжнародних відносин,	пояснювально-ілюстративний,	усне опитування на практичних заняттях;

міжнародних комунікацій, регіональних студій, зовнішньополітичної діяльності, аргументувати свою позицію, поважати опонентів і їхню точку зору.	репродуктивний, метод проблемного викладу, евристичний навчальна дискусія, дослідницький метод, пояснювальний метод	оцінювання: виступів на практичних заняттях, презентацій, написання есе, аналіз кейсів, письмова екзаменаційна робота
---	---	---

8. Методи контролю

При вивченні дисципліни «Сучасні міжнародні відносини» застосовуються наступні методи контролю: усний, письмовий та тестовий. Контроль з дисципліни складається з поточного контролю, який проводиться у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях та лекціях, у формі виступів здобувачів при обговоренні питань на семінарських заняттях, у формі тестування, тощо. Результати поточного контролю (поточна успішність) є основною інформацією для визначення поточної оцінки, і враховуються при визначенні підсумкової екзаменаційної оцінки з дисципліни.

Засвоєння тем (поточний контроль) контролюється на семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей, засвоєння окремих розділів (проміжний контроль) – на семінарських підсумкових заняттях або виконанням індивідуальної роботи

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки здобувачів:

- тестові завдання;
- розв'язування задач;
- виконання творчих завдань.

Поточний контроль є складовою організації освітнього процесу. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок здобувачів, набутих під час засвоєння окремого розділу дисципліни. Розділ – це логічно завершена частина теоретичного та практичного навчального матеріалу з навчальної дисципліни. Кожен окремих розділ включає семінарські заняття та завдання для самостійної роботи тощо. Поточна підсумкова оцінка – це сума балів, отриманих здобувачами за виконання всіх видів робіт, передбачених цим розділом.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних та семінарських занять, поточного контролю. Сума балів, які здобувач денної форми навчання може набрати за модульними контролями, дорівнює 60. Розрахункова шкала для оцінювання роботи здобувачів на семінарських заняттях:

Критерії оцінювання роботи протягом семестру

Методи	Критерії оцінювання	Система оцінювання, бали
Усне опитування / навчальна дискусія за питаннями практичного заняття	Висока активність здобувача на практичному занятті, демонстрація засвоєння повного обсягу матеріалу теми, ознайомлення із запропонованими джерелами, уміння робити висновки	2
	Активність здобувача на практичному занятті, демонстрація засвоєння повного обсягу матеріалу теми, ознайомлення із запропонованими джерелами, уміння робити висновки, але здобувач припустився окремих помилок.	1
Тестування за питаннями практичного	За кожною темою, де передбачено тестування, пропонується 10 тестових питань закритого типу з однією правильною відповіддю. Правильна відповідь на 1 питання	0,1–1

заняття	оцінюється в 0,1 бала.	
Навчальна дискусія за результатами аналізу науковою статтею / міжнародними правовими актами	Висока активність здобувача на практичному занятті, демонстрація ознайомлення із запропонованим матеріалом, уміння мислити аналітично, формувати та виражати своє ставлення до предмета дискусії, робити висновки.	2
	Активність здобувача на практичному занятті, демонстрація ознайомлення із запропонованим матеріалом, уміння мислити аналітично, формувати та виражати своє ставлення до предмета дискусії, робити висновки, але здобувач припустився окремих помилок.	1
Підготовка та захист презентацій доповідей	Змістовна відповідність презентації доповіді запропонованій темі та її повне розкриття, формальна відповідність методичним рекомендаціям до підготовки презентацій доповідей. демонстрація засвоєння знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті презентації доповіді, вміння робити висновки, обґрунтовувати власну позицію.	2
	Змістовна відповідність презентації доповіді запропонованій темі та її розкриття, окремі вади формальної відповідності методичним рекомендаціям до підготовки презентацій доповідей. демонстрація засвоєння знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті презентації доповіді, вміння робити висновки.	1
Перевірка складання логіко-структурної схеми	Відповідність схеми запропонованій темі, повнота використання матеріалу за темою схеми, наявність логіко-структурних зв'язків між елементами схеми, демонстрація засвоєння знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати.	1
Виконання та захист творчого завдання (есе)	Змістовна відповідність есе обраній темі та її повне розкриття, формальна відповідність методичним рекомендаціям до підготовки есе. демонстрація систематизованих та глибоких знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті есе, вміння грамотно інтерпретувати одержані результати на рівні творчого використання, вміння робити висновки, демонстрація ознайомлення із запропонованими джерелами.	3
	Змістовна відповідність есе обраній темі та її розкриття, окремі несуттєві вади формальної відповідності методичним рекомендаціям до підготовки есе. демонстрація систематизованих знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті есе, вміння грамотно інтерпретувати одержані результати на рівні творчого використання, вміння робити висновки, демонстрація ознайомлення із окремими запропонованими джерелами.	2
	Змістовна відповідність есе обраній темі та її неповне розкриття, окремі суттєві вади формальної відповідності	1

	методичним рекомендація до підготовки есе демонстрація знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при виконанні та захисті есе, вміння інтерпретувати одержані результати на рівні творчого використання, вміння робити висновки, демонстрація ознайомлення із окремими запропонованими джерелами.	
Перевірка групової роботи з підготовки питань до колоквіуму	Демонстрація систематизованих та глибоких знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при підготовці питань для колоквіуму, демонстрація ознайомлення та роботи із запропонованими джерелами, творчий підхід до підготовки питань.	2
	Демонстрація базових знань програмного матеріалу та умінь їх застосовувати на практиці при підготовці питань для колоквіуму, демонстрація ознайомлення та роботи з окремими запропонованими джерелами.	1
Колоквіум	Висока активність здобувача на практичному занятті, демонстрація засвоєння повного обсягу матеріалу теми, ознайомлення із запропонованими джерелами, вміння робити висновки.	3
	Активність здобувача на практичному занятті, демонстрація засвоєння повного обсягу матеріалу теми, ознайомлення із більшістю запропонованих джерел, вміння робити висновки, але здобувач припустився окремих несуттєвих помилок.	2
	Активність здобувача на практичному занятті, демонстрація засвоєння матеріалу навчальної дисципліни, ознайомлення із окремими запропонованими джерелами, вміння робити висновки, але здобувач припустився окремих суттєвих помилок.	1
	Обрана тема контрольної роботи повністю не відповідає її змісту; матеріал неякісно структурований або взагалі неструктурований; здобувач не використовував творчий підхід до вирішення суті поставленого проблемного питання; відсутні самостійні висновки за результатами виконання контрольної роботи; робота здана викладачеві із запізненням або не здана; здобувачем використано менше п'яти літературних джерел, не використані новітні наукові публікації та іноземні публікації; список використаних джерел оформлений із значними помилками або відсутній; мають місце порушення академічної доброчесності.	0-2
Підсумковий контроль	Здобувач цілком і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує поняттями і термінологією, демонструє глибокі знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.	35-40
	Здобувач достатньо повно і всебічно розкрив усі питання, вільно оперує термінологією і поняттями, демонструє знання джерел, має власну точку зору стосовно відповідних питань і може аргументовано її доводити.	29-34
	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, але	18-28

	спостерігаються деякі упущення при відповіді на питання, обґрунтування неточні. Не підтверджуються достатньо обґрунтованими доказами.	
	Здобувач розкрив питання у загальних рисах, розуміє їхню сутність, намагається робити висновки, але при цьому слабо орієнтується в джерелах, припускається грубих помилок, матеріал викладає нелогічно.	10-17
	Здобувач не в змозі дати відповідь на поставлені запитання, або відповідь не правильна, не розуміє суть питання. Не ознайомлений з джерелами. Не може зробити висновків.	0-9

Здобувачі, знання яких оцінені мінімально необхідною для складання екзамену кількістю балів, не мають право на виконання додаткових завдань для підвищення отриманої кількості балів.

Здобувачі, які були відсутні на лекції чи семінарському занятті, або отримали незадовільну оцінку, відпрацьовують пропущене заняття або незадовільну оцінку викладачу у дні його консультацій за графіком, затвердженим кафедрою.

Для відпрацювання здобувач зобов'язаний надати індивідуально виконане завдання за темою пропущеного заняття та продемонструвати належний рівень теоретичної підготовки за темою заняття, яке відпрацьовується.

9. Схема нарахування балів

В основу рейтингової системи навчання покладено принцип накопичення балів за певний період навчання (семестр, рік), які здобувач отримує за виконання різних видів діяльності. Сума цих балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи здобувача.

Оцінка успішності здобувача є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання							Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	Разом	
5	5	5	10	10	15	10	60	40
								100

T1, T2 ... – теми розділів.

За підсумками поточного та підсумкового контролю здобувач може набрати від 0 до 100 балів включно.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
		для чотирирівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	

70-89	добре	зараховано
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

- Бжезінський З. Велика Шахівниця. Американська першість та її стратегічні імперативи. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Bzhezinski_Zbigniev/Velyka_shakhivnytsia.pdf
- Глобалізація і сучасний міжнародний процес / за заг. ред. проф. Б. Гуменюка і проф. С. Шергіна. - К., 2009.
- Денисов В. Н. Правовые аспекты разоружения в ракетно-ядерную эру. – Киев, 1990.
- Зленко А. Дипломатия и политика: Украина в процессе динамических геополитических перемен. – Харьков: Фолио, 2004. – 559 с.
- Зовнішня політика України в умовах глобалізації. Анотована історична хроніка міжнародних відносин (1993—2003). – К., 2004.
- Камінський А. Основи міжнародних відносин. – Львів: ЛНУ, 2001. – 208 с
- Кібербезпека: світові тенденції та виклики для України / Д. Дубов, В. Ожеван. К.: НІСД, 2018. 30 с.
- Кучик О.С., Заяць О.А. Зовнішня політика України. Навчальний посібник. – К., 2010.
- Магда Є. Гібрида війна. Вижити і перемогти. Київ: Віват, 2015. 304 с..
- Мадіссон В.В., Шахов В.А. Сучасна українська геополітика. – К., 2003.
- Міжнародне право: Навч. посібник За ред. М. В. Буроменського - К., 2006.
- Міжнародні відносини та зовнішня політика (1980— 2000): Підручник / Л. Ф. Гайдуков, В. Г. Кремень, Л. В. Губерський та ін. – К., 2001.
- Міжнародні організації: Навч. посіб. / За ред. О. С. Кучика. – 2-е вид. доп. і перероб. – К., 2007.
- Нарис історії дипломатії України /За ред. В. А. Смолія. – К., 2001.
- Перепелиця Г.М. Конфлікти в посткомуністичній Європі. – К., 2003.
- Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. Вид. 2-ге, допов. Київ : Києво-Могила. акад., 2016. 502 с.
- Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.
- Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14.09.2020 № №392/2020. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>.
- Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 28 квітня 2017 року «Про застосування персональних спеціальних економічних та інших обмежувальних заходів (санкцій)» : Указ Президента України від 15.05.2017 р. № 133/2017. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/1332017-21850>.
- Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України» : Указ Президента України від 25.02.2017 р. № 47/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017#Text>.
- Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 26.05.2015 № 287/2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/287/2015#Text>.
- Світова гібридна війна: український фронт / За заг. ред. В. П. Горбуліна. Національний інститут стратегічних досліджень. К.: НІСД, 2018. 496 с. <http://resource.history.org.ua/item/0013707>

Україна в міжнародних відносинах ХХ століття / За ред. Я. Й. Малика, М. З. Мальського. – Львів, 2004.

23. Україна на міжнародній арені: Збірник документів і матеріалів (1991–1997): У 2-х кн. – К., 1998. – Кн. 1.

24. Українська зовнішня політика та дипломатія: десять років незалежності // Науковий вісник Дипломатичної академії України. Вип. 5 / За заг. ред. Б. І. Гуменюка, Л. С. Тупчієнка. – К., 2001.

Допоміжна література

1. Глобальна та національна безпека підручник /за заг. ред. Г.П.Ситника, Ю.В.Ковбасюка. – К.: НАДУ, 2016.

2. Економічна стратегія держави: теорія, методологія, практика: [монографія] / Я. А. Жаліло; Нац. ін-т стратег. дослідж. – К., 2013. – 368 с.

3. Безпека міжнародна // Політологічний енциклопедичний словник / уклад.: Л. М. Герасіна, В. Л. Погрібна, І. О. Поліщук та ін. За ред. М. П. Требіна. — Х. : Право, 2015.

4. Малик Я.Й. Економічна безпека України: внутрішні та зовнішні чинники: навч. посібник/ Малик Я.Й., Гелей С.Д., Лесечко М.Д. – Львів: Видав. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2017. – 256 с.

5. Антонюк Л. Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації: [монографія]/ Л. Л. Антонюк.– К.: КНЕУ, 2018.– 275 с.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Офіційні сайти органів державної влади та місцевого самоврядування в Україні

<https://www.president.gov.ua/> Президент України

www.rada.gov.ua Верховна Рада України

<https://www.kmu.gov.ua/> Кабінет Міністрів України

<https://mfa.gov.ua/> Міністерство закордонних справ України

<https://www.mil.gov.ua/> Міністерство оборони України

<https://thedigital.gov.ua/> Міністерство цифрової трансформації України

<https://mkip.gov.ua/> Міністерство культури та інформаційної політики

<https://www.rnbo.gov.ua/> Рада національної безпеки та оборони України

www.niss.gov.ua Національний інститут стратегічних досліджень

<https://spravdi.gov.ua/> Центр стратегічних комунікацій

<https://sprotyv.mod.gov.ua/> Центр національного спротиву

Офіційні сайти міжнародних організацій

<https://www.un.org/en/> - Організація Об'єднаних Націй

<https://www.icj-cij.org/en> - Міжнародний суд ООН

<https://www.icc-cpi.int/> - Міжнародний кримінальний суд

<https://blogs.icrc.org/ua/> - Міжнародний Комітет Червоного Хреста

<https://www.nato.int/> - Організація Північноатлантичного договору (НАТО)

<https://www.osce.org/> - Організація з безпеки та співробітництва в Європі

<https://www.cia.gov/the-world-factbook/> - Довідник ЦРУ по країнах світу.

12. Особливості навчання за денною формою в умовах подовження дії обставин непоборної сили

В умовах дії форс-мажорних обмежень освітній процес в університеті здійснюється відповідно до наказів/ розпоряджень ректора/ проректора або за змішаною формою навчання або повністю дистанційно в синхронному режимі. Складання підсумкового семестрового контролю: в разі запровадження жорстких обмежень з заборonoю відвідування ЗВО студентам денної форми навчання надається можливість скласти екзамен дистанційно на платформі Google Classroom в дистанційному курсі «Сучасні міжнародні відносини»

Додаток 1

Додаток до робочої програми навчальної дисципліни _____
(назва дисципліни)

Дію робочої програми продовжено: на 20_____/20_____ н. р.

Заступник декана _____ факультету з навчальної роботи

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.

Голова науково - методичної комісії _____ факультету

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ініціали)

« ____ » _____ 20__ р.